

АГЕНЦИЈА ЗА АУДИО И
АУДИОВИЗУЕЛНИ МЕДИУМСКИ УСЛУГИ

ПОТРЕБИ ЗА ИЗМЕНИ НА ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК

м-р Емилија Јаневска, Сектор за програмски работи

ОДРЕДБИ ЗА ИЗБОРНО МЕДИУМСКО ПРЕТСТАВУВАЊЕ

**СЕГМЕНТИ КАДЕ СЕ
НЕОПХОДНИ ПРОМЕНИ**

- **Мониторинг на интернет портали**
- **Правила за правично, избалансирано и непристрасно известување**
- **Бесплатно претставување на Собранискиот канал**
- **Платено политичко рекламирање**
- **Обврски за известување на ДИК**
- **Казнени одредби и рокови за постапување**

МОНИТОРИНГ НА ИНТЕРНЕТ ПОРТАЛИ

ДВА НАЧИНА

ИЛИ

- **ДА СЕ ОБЕЗБЕДИ СООДВЕТНА ПРАВНА РАМКА ЗА ИНТЕРНЕТ ПОРТАЛИТЕ ВО ЗАКОНОТ ЗА МЕДИУМИ И**
- **ДА СЕ ПРЕРАЗГЛЕДААТ ОДРЕДБИТЕ ЗА НИВ ВО ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК**
- **ДА СЕ ИЗБРИШАТ ОБВРСКИТЕ ОД ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК ЗА МЕДИУМСКО ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТ ПОРТАЛИТЕ, КАКО И ОБВРСКАТА НА АГЕНЦИЈАТА ЗА МОНИТОРИНГ НА ИЗБОРНОТО МЕДИУМСКО ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ИНТЕРНЕТ ПОРТАЛИТЕ**

КОНЗИСТЕНТНА ПРАВНА РАМКА ЗА ИНТЕРНЕТ ПОРТАЛИТЕ

ЗАКОНОТ ЗА МЕДИУМИ

- Да го утврди опфатот на поимот „интернет портали“
- Да утврди обврска за регистрација на интернет порталите како издавачи на медиуми
- Обврска за Агенцијата во соработка со Централниот регистар на РМ да изработи и да води регистар на издавачи на интернет портали
- Обврски за издавачите на интернет портали да ги почитуваат одредбите од Законот за медиуми за – именување одговорен уредник; забрана за дискриминација, нетрпеливост и омраза; објавување импресум; јавност во работата; и право на исправка и одговор.

Дали интернет порталите се?

„други средства за дневно или периодично објавување на уреднички обликувани содржини во пишана форма, звук или слика, со цел да се информираат и задоволат културните, образовните и другите потреби на пошироката јавност“

КОНЗИСТЕНТНА ПРАВНА РАМКА ЗА ИНТЕРНЕТ ПОРТАЛИТЕ

Во Изборниот законик

Во ред се обврските:

- интернет порталите да не финансираат и да не даваат донации на политички партии;
- да не објавуваат реклами финансирани од јавни средства во периодите кога тоа не им е дозволено и на другите медиуми;
- да утврдат, објават и достават ценовници; и
- да ги почитуваат правилата за објавување резултати од испитувања на јавното мислење.

Обврската изборите да ги покриваат на правичен, избалансиран и на непристрасен начин (член 75 став 1), не може да се примени на интернет порталите.

Треба да се утврдат обврски за:

- забрана за политичко рекламирање во периодите кога тоа не им е дозволено и на другите медиуми;
- почитување на изборниот молк (на почетната страна од порталот);
- доставување извештаи до надлежните институции за искористениот рекламен простор за време на изборна кампања и за средствата кои се платени или се побаруваат по тој основ;
- трошоците за рекламирање на порталите да бидат дел од финансиските извештаи на учесниците во изборна кампања.

ПРАВИЧНО, ИЗБАЛАНСИРАНО И НЕПРИСТРАСНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

Два принципа – пропорционалност и еднаквост

- Принципите обезбедуваат јасни критериуми за време на изборна кампања која започнува 20 дена пред денот на изборите.
- Но, не можат да се применат од денот на распишување на изборите до почетокот на кампањата.
- Законот за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги пропишува само општи начела за вршење на дејноста, односно професионални стандарди кои се предмет на саморегулација.
- За да се обезбеди политички плурализам и плурализам на гледишта и надвор од периодот на изборна кампања, потребно е да се утврдат конкретни правила без оглед на колкав период ќе се однесуваат.

ПРАВИЧНО, ИЗБАЛАНСИРАНО И НЕПРИСТРАСНО ИЗВЕСТУВАЊЕ

Вестите на сервисите на МРТ

(30%+30%+30%+10%)

- 30% од времето за дневните настани од земјата и светот,
 - 30% од времето за активностите на политичките партии на власт,
 - 30% од времето за активностите на политичките партии во опозиција, и
 - 10% од времето за активностите на политичките партии кои не се претставени во Собранието на РМ
- Примената на одредбата покажа од една страна сериозно влијание врз квалитетот на вестите на ЈРС, а од друга страна нерамноправен пристап до вестите на МРТ за сите учесници во изборните процеси,
 - Треба да се напушти математичкиот принцип кај ЈРС, барањето за правично, избалансирано и непристрасно известување се однесува и на ЈРС.

БЕСПЛАТНО ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА СОБРАНИСКИОТ КАНАЛ

- Одредбата предвидува „по три часа“ бесплатно политичко претставување на кампањите на политичките партии застапени во Собранието на Република Македонија, односно „еден час“ бесплатно политичко претставување на кампањите на подносителите на листи кои не се застапени во Собранието на Република Македонија.
- Неопходна е измена со која ќе се прецизира колку вкупно време за бесплатно политичко претставување на дневно ниво или за време на целиот период на изборна кампања треба да одвои овој програмски сервис.
- Дистрибуцијата на тоа време меѓу учесниците во изборната кампања, во зависност од тоа за кој вид изборен процес станува збор, да се направи врз основа на принципите на пропорционалност или еднаквост.

ПЛАТЕНО ПОЛИТИЧКО РЕКЛАМИРАЊЕ

1.

Да се преформулира забраната за рекламирањето од денот на распишување на изборите до почеток на кампања за да го опфати секое рекламирање кое има за цел промовирање некоја акција или идеја на политички партии, коалиции, органи на власт или кој било друг субјект, кое содржи политички пораки против или во полза на политички субјекти и нивни политики.

2.

Рекламирањето на кои било други субјекти (различни од учесници во изборна кампања), кое содржи политички пораки против или во полза на политички субјекти и нивни политики да се забрани до завршување на изборите.

3.

Да се намали лимитот за платено политичко рекламирање на најмногу 12 минути и времето за рекламирање да се распредели на три целини - власт, опозиција и кандидати на вонпарламентарни партии и на групи избирачи.

4.

Рекламите кои повикуваат на фер и демократски избори без оглед кој е нарачателот да бидат исклучени од лимитите за ППР.

ОБВРСКИ ЗА ИЗВЕСТУВАЊЕ НА ДИК

Со Законот за изменување и дополнување на Изборниот законик од ноември 2015 година, беше додадена обврска за Агенцијата да доставува извештаи до ДИК и тоа, седмични извештаи од денот на распишување на изборите до почетокот на изборната кампања, а за време на кампањата - дневни извештаи - и сите нив да ги објавува на веб страната на Агенцијата.

Примената на одредбата покажа дека е непотребен товар за двете институции, особено за Агенцијата.

КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ И РОКОВИ

Висина на глоби

- *Да се утврди различна висина на глобите за различни категории медиуми – РАДИО/ТЕЛЕВИЗИЈА и за различно ниво на емитување;*
- *Двојно да се зголеми постојната висина на глобите за неизбалансирано и пристрасно покривање на изборната кампања и за надминување на лимитите за платено политичко рекламирање кај националните медиуми; и*
- *Двојно да се намали висината на сите глоби предвидени во Изборниот законик за регионалните и локалните медиуми.*

Рокови за постапување

- *Рокот од 48 часа не се почитува.*
- *Треба да се размисли за утврдување реални рокови за постапување кои ќе се почитуваат и ќе го постигнат ефектот поради кој се предвидени.*

**ПОТРЕБНО Е ТЕМЕЛНО РЕВИДИРАЊЕ НА ОДРЕДБИТЕ ЗА МЕДИУМСКО
ПРЕТСТАВУВАЊЕ ВО ИЗБОРНИОТ ЗАКОНИК, ЗА ДА СЕ ЗГОЛЕМИ НИВНОТО
ПОЧИТУВАЊЕ И ДА СЕ ОТСТРАНАТ НЕСИГУРНОСТА И НЕИЗВЕСНОСТА ВО
МЕДИУМСКАТА ИНДУСТРИЈА.**

БЛАГОДАРАМ